

SOHL-skenshistoria från filtväveri i Halmstad

Under mina tjugotal år som frilansande lärare kom jag i kontakt med den privata forskningsorganisationen Samarbetsdynamik, vilken utforskar organisationers mänskliga sida och hyser ett grundmurat intresse för arbetslivets pedagogik. De hade, i sin tur, arbetat med Albany Nordiska Filt i Halmstad och kände till att de behövde utbilda sin personal i svenska för att de utrikes födda arbetarna skulle kunna delta i de modernare arbetsmetoder man utvecklat.

Samarbetsdynamik och jag hade tidigare samarbetat kring suggestopediska frågeställningar och de frågade mig om jag var intresserad av att hålla en kurs i svenska, som de samtidigt ville dokumentera med hjälp av en deltagande forskare; i detta fall Lotta Victor, en duktig assistent i deras organisation.

Jag skrev en idéskiss om vad jag ville göra i denna suggestopediska kurs för invandrare, som var skickliga yrkesarbetare, men som stannat på en alltför låg språknivå i svenska. Våra samtal skedde med företagets personalavdelning, men utan kontakt med fackföreningen. Med min fulla tillit till suggestopedins verkan lovade jag att deltagarna skulle kunna läsa och diskutera forsknings-rapporter från Samarbetsdynamik efter avslutad kurs. -Inom parentes är de ofta rejält komplicerad läsning! Vi kom överens om villkoren, varpå Lotta och jag åkte till Halmstad för två ”pass” i veckan och om sammanlagt 80 timmars kurs.

Arbetarna gick 5-skift och kunde vara gröna i ansiktet av trötthet när de kom till vår kurslokal, som låg ovanpå själva väveriet och dit slamret från vävstolar- na ständigt nådde. Vi inredde den med alla suggestopediska detaljer, som musikanläggning, vackra tavlor och massor med leksaker. Ordföranden i fack-föreningen svor och fräste inför detta flum och lugnade sig med möda när jag meddelade att jag visste vad jag gjorde och att facket, liksom fabriksledning-en, alltid var välkomna till kursen och att alla papper också skulle delas ut till dem.

Kursdeltagarna kom från jordens alla hörn; från Chile och Angola, från Vietnam och Kina, liksom det forna Jugoslavien, alla var mycket skickliga vävare men med rudimentära kunskaper i svenska. Vad varken vi, de eller facket visste var att man planerade att avskeda dem p.g.a. deras språk-svårigheter, men att de först skulle få denna kurs. Möjligen för att freda ledningens samvete. Möjligen för att man ville bevisa att de var ”omöjliga” att lära funk-tionsduglig svenska.

Under själva kursens gång pratade vi om deltagarnas hemländer och om Sverige och svenskarna, vi sjöng många folkvisor, diskuterade politik och Guds existens, avnjöt Fröding och läste en vacker roman av Erik Eriksson: Kärlekens tid, som handlar om att förlora sitt språk, på olika vis och sedan söka, och finna det igen, i kärlek. Kanske var den egentligen för svår, men åh! så passande på andra sätt.

Mot slutet läste vi en riktigt svårtillgänglig rapport från Samarbetsdynamik om taylorismen, vilken ledde till många upprörda diskussioner i vår grupp. Vid avslutningsfikat kom fabriksledningen för att se vad som hade hänt och det visade sig att några av dem hade svårt att följa med i de organisatoriska och analytiska resonemang som kursdeltagarna framförde på förträfflig svenska.

En av deltagarna höll ett tacktal till Lotta och mig som sedan trycktes i personaltidningen "Pilen"/nr 2-96 och som här följer ordagrant:

"Ni hade byggt en segelbåt för oss. Tillsammans seglade vi långt bort för att kunna hitta ord som uttrycker vår vilja och känsla på bästa sätt
Hinder mot hinder
Vinden blåste från nord och syd, från öst och väst
Vi frös av vinterkyla
Stormen förskräckte oss samtidigt störde vågen vår resplan.
Vi seglade månad efter månad.
Varken kylan, stormen eller vågen kunde hindra vår väg.
Tack vare vår stora vilja för att kunna uppnå vårt ändamål
Vi seglar fortfarande och vill gärna segla långt, långt bort med den här segelbåten
Snillena säger "livet är underbart", "livet är en kamp"
Tack för allt och vi önskar er stor lycka!"

av Luki-Edvard Lukebani

Lotta skrev en rapport i Samarbetsdynamiks rapportserie nr 53 och med titeln "Vägen till ett rikare arbetsliv" där processerna bearbetas mera vetenskapligt och perspektivet ligger mindre på själva sug-gestopedin och mer på gruppdynamiska synsätt. Några fåtal kopior kan fortfarande fås från förlaget, om intresse finnes.

Deltagarna som tidigare hotats av avsked fick arbeta kvar och flertalet valdes till talesmän för sina arbetsgrupper på golvet. Fackordföranden, som blivit en god vän, berättade för mig att vissa av dem som deltagit i vår kurs senare tillverkade en filt eller vira som slog världsrekord i genomsläpplighet och hållbarhet. De blev utskällda för att de gjort detta utan att dokumentera processen.

Gruppen skapade sig då ett tidsutrymme och gick till vår f.d. kurslokal och räknade ut vad de gjort och presenterade dokumentet för arbetsledningen.

Enligt ordföranden var detta första gången som den här gruppen hade tagit sig sådana "friheter" och känt en sådan tilltro till den egna förmågan.

För mig var detta, det tillfälle av personlig växt och språklig mognad, som bäst motsvarar min ideala bild av suggestopediskt lärande. Det var fantastiskt!

Karin Eklund